

Innst. O. nr. 5

(2004-2005)

Innstilling til Odelstinget fra familie-, kultur- og administrasjonskomiteen

Dokument nr. 8:80 (2003-2004)

Innstilling fra familie-, kultur- og administrasjonskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Jan Arild Ellingsen, André Kvakkestad, Karin S. Woldseth og Ulf Erik Knudsen om lov om endringer i lov 8. april 1981 nr. 7 om barn og foreldre (barnelova)

Til Odelstinget

SAMMENDRAG

Forslagsstillerne viser til at i fjor drepte ti menn sine nåværende eller tidligere partnere. I flere tilfeller hadde de felles barn. Etter dagens lovgivning vil den gjenlevende ektefelle, det vil si drapsmannen, automatisk overta foreldreretten til barnet.

Forslagsstillerne anfører at det burde være en selvfølge at man ikke uten videre overfører foreldreansvar til en som har drept den andre av foreldrene. Konsekvensen av dagens ordning er at dersom man skal unngå at foreldreansvaret havner hos den andres drapsmann, må en samtidig eller senere, føre en egen sak om foreldreansvaret med de belastninger dette innebærer for de nærstående.

Etter forslagsstillerens mening vil det være langt mer hensiktsmessig at man i slike alvorlige saker hvor en av foreldrene har drept den andre, får en midlertidig avgjørelse av spørsmålet om foreldreansvar i forbindelse med straffesaken.

Forslagsstillerne viser til at det er svært viktig at man får en avgjørelse om foreldreansvar samtidig med at skyldspørsmålet avgjøres, slik at foreldreansvar for barnet ikke ligger hos den andres drapsmann.

Retsteknisk er samtlige endringer foretatt i barneloven.

Forslagsstillerne fremmer følgende forslag:

"Vedtak til lov
om endringer i lov 8. april 1981 nr. 7 om barn og foreldre (barnelova)

I

I lov 8. april 1981 nr. 7 om barn og foreldre (barnelova) gjøres følgende endringer:

§ 38 nytt tredje ledd skal lyde:

Dersom den eine av foreldra er sikta, tiltalt eller dømt for å ha forvoldt den andres død etter straffeloven § 228, legemsfor nærmelse med døden til følge, straffeloven § 229 og § 231, legemsbeskadigelse med døden til følge, eller straffeloven § 233, forsettlig eller overlagt drap, får attlevande som ikkje har del i foreldreansvaret ikkje foreldreansvaret etter annet stykke. Tingretten skal i forbindelse med straffesaken fatte midlertidig vedtak om foreldreansvar etter loven § 63. Attlevande eller andre nærstående, kan reise ny sak om å få foreldreansvar etter § 63, etter at dom i straffesaken er rettskraftig. Dersom ingen reiser ny sak etter loven § 63 innen tre måneder etter at dom i straffesak er rettskraftig, vil tingrettens avgjørelse om foreldreansvar bli å anse som endelig.

Nåværende tredje, fjerde og femte ledd blir fjerde, femte og nytt sjetted ledd.

§ 63 nytt tredje ledd skal lyde:

Dersom den som krever foreldreansvaret er siktet, tiltalt eller dømt for å ha forvoldt den andre av foreldrenes død etter straffeloven § 228, legemsfor nærmelse med døden til følge, straffeloven § 229 og § 231, legemsbeskadigelse med døden til følge, eller straffeloven § 233, forsettlig eller overlagt drap, skal retten berre gå med på kravet dersom dette utvilsomt er til barnet sitt beste.

Nåværende tredje, fjerde, femte, sjette, syvende og åttende ledd blir fjerde, femte, sjette, syvende, åttende og nytt niende ledd.

II

Denne lov trer i kraft straks."

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Eirin Faldet, Trond Giske og Torny Pedersen, fra Høyre, Afshan Rafiq, lederen Sonja Irene Sjøli og Olemic Thommessen, fra Fremskrittspartiet, Ulf Erik Knudsen og Karin S. Woldseth, fra Sosialistisk Venstreparti, Magnar Lund Bergo og May Hansen, fra Kristelig Folkeparti, Dagrun Eriksen og Ola T. Lånke, og fra Senterpartiet, Eli Sollied Øveraas, viser til brev fra Barne- og familiedepartementet av 28. juni 2004 (vedlegg), der det vises til at det pågår et arbeid i Barne- og familiedepartementet med problemstillingen. Det går blant annet frem av dette brevet at en interdepartemental arbeidsgruppe har kommet med forslag til endringer i barneloven som berører forslaget. Disse endringene har vært ute på høring med frist 2. juli 2004.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, vil understreke at problemstillingen er komplisert. Det er derfor viktig at den ordinære saksgangen med høringer og vurderinger følges, slik at alle konsekvenser blir kjent. Flertallet vil derfor avvente Regjeringens vurderinger og eventuelle forslag til endringer av barneloven, for å kunne se disse i sammenheng med forslaget i Dokument nr. 8:80 (2003-2004).

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til brevet fra Barne- og familiedepartementet av 28. juni 2004, der det vises til at det pågår et arbeid i Barne- og familiedepartementet om problemstillingen og at saken har vært ute på høring med frist 2. juli 2004. Disse medlemmer ønsker å presisere at det er svært viktig at man får fortgang i den saken, slik at vi kan unngå slike opprivende saker i domsapparatet. Disse medlemmer vil understreke at det er først og fremst barnet det dreier seg om. Når den ene av foreldrene dreper den andre, oppleves det helt klart som traumatisk for barnet. Vi kan bare tenke oss hvilken angst og usikkerhet det kan gi barnet at før eller siden skal barnet tilbake til den som drepte den andre omsorgspersonen. Barn har i henhold til FNs barnekonvensjon rett til å vokse opp i trygge omgivelser, og det kan neppe sies om da-

gens ordning. Forslaget ble fremmet fordi disse medlemmer ønsket at barn skulle slippe å leve med angst og utrygghet, samt å sikre at barnet og andre etterlatte har enkle regler å forholde seg, og slipper en runde i rettsapparatet for å sikre barnet trygge rammer.

Disse medlemmer er av den oppfatning at det er uheldig å avvente et eventuelt forslag fra Regjeringens side, og fremmer derfor forslag til endring av loven slik at denne kan tre i kraft snarest mulig.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"Vedtak til lov

om endringer i lov 8. april 1981 nr. 7 om barn og foreldre (barnelova)

I

I lov 8. april 1981 nr. 7 om barn og foreldre (barnelova) gjøres følgende endringer:

§ 38 nytt tredje ledd skal lyde:

Dersom den eine av foreldra er sikta, tiltalt eller dømt for å ha forvoldt den andres død etter straffeloven § 228, legemsfor nærmelse med døden til følge, straffeloven § 229 og § 231, legemsbeskadigelse med døden til følge, eller straffeloven § 233, forsettlig eller overlagt drap, får attlevande som ikkje har del i foreldreansvaret ikkje foreldreansvaret etter annet stykke. Tingretten skal i forbindelse med straffesaken fatte midlertidig vedtak om foreldreansvar etter loven § 63. Attlevande eller andre nærstående, kan reise ny sak om å få foreldreansvar etter § 63, etter at dom i straffesaken er rettskraftig. Dersom ingen reiser ny sak etter loven § 63 innen tre måneder etter at dom i straffesak er rettskraftig, vil tingrettens avgjørelse om foreldreansvar bli å anse som endelig.

Nåværende tredje, fjerde og femte ledd blir fjerde, femte og nytt sjette ledd.

§ 63 nytt tredje ledd skal lyde:

Dersom den som krever foreldreansvaret er sikta, tiltalt eller dømt for å ha forvoldt den andre av foreldrenes død etter straffeloven § 228, legemsfor nærmelse med døden til følge, straffeloven § 229 og § 231, legemsbeskadigelse med døden til følge, eller straffeloven § 233, forsettlig eller overlagt drap, skal retten berre gå med på kravet dersom dette utvilsomt er til barnet sitt beste.

Nåværende tredje, fjerde, femte, sjette, syvende og åttende ledd blir fjerde, femte, sjette, syvende, åttende og nytt niende ledd.

II

Denne lov trer i kraft straks."

FORSLAG FRA MINDRETALL**Forslag fra Fremskrittspartiet:**

Vedtak til lov

om endringer i lov 8. april 1981 nr. 7 om barn og foreldre (barnelova)

I

I lov 8. april 1981 nr. 7 om barn og foreldre (barnelova) gjøres følgende endringer:

§ 38 nytt tredje ledd skal lyde:

Dersom den eine av foreldra er sikta, tiltalt eller dømt for å ha forvoldt den andres død etter straffeloven § 228, legemsfornærmelse med døden til følge, straffeloven § 229 og § 231, legemsbeskadigelse med døden til følge, eller straffeloven § 233, forsettlig eller overlagt drap, får attlevande som ikkje har del i foreldreansvaret ikkje foreldreansvaret etter annet stykke. Tingretten skal i forbindelse med straffesaken fatte midlertidig vedtak om foreldreansvar etter loven § 63. Attlevande eller andre nærstående, kan reise ny sak om å få foreldreansvar etter § 63, etter at dom i straffesaken er rettskraftig. Dersom ingen reiser ny sak etter loven § 63 innen tre måneder etter at dom i straffesak er rettskraftig, vil tingrettens avgjørelse om foreldreansvar bli å anse som endelig.

Nåværende tredje, fjerde og femte ledd blir fjerde, femte og nytt sjette ledd.

§ 63 nytt tredje ledd skal lyde:

Dersom den som krever foreldreansvaret er siktet, tiltalt eller dømt for å ha forvoldt den andre av foreldrenes død etter straffeloven § 228, legemsfornærmelse med døden til følge, straffeloven § 229 og § 231, legemsbeskadigelse med døden til følge, eller straffeloven § 233, forsettlig eller overlagt drap, skal retten berre gå med på kravet dersom dette utvilsomt er til barnet sitt beste.

Nåværende tredje, fjerde, femte, sjette, syvende og åttende ledd blir fjerde, femte, sjette, syvende, åttende og nytt niende ledd.

II

Denne lov trer i kraft straks.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har ellers ingen merknader, viser til dokumentet og rår Odelstinget til å gjøre slikt

vedtak:

Dokument nr. 8:80 (2003-2004) - forslag fra stortingsrepresentantene Jan Arild Ellingsen, André Kvakkestad, Karin S. Woldseth og Ulf Erik Knudsen om lov om endringer i lov 8. april 1981 nr. 7 om barn og foreldre (barnelova) - vedlegges protokollen.

Oslo, i familie-, kultur- og administrasjonskomiteen, den 26. oktober 2004

Sonja Irene Sjøli

leder

Eirin Faldet

ordfører

Vedlegg

Brev fra Barne- og familiedepartementet, statsråden, til familie-, kultur- og administrasjonskomiteen, datert 28. juni 2004

Dokument nr. S:80 (2003-2004) Om lov om endringer i lov 8. april 1981 nr. 7 om barn og foreldre (barneloven)

Jeg viser til Dokument 8-forslag sendt Barne- og familiedepartementet 10. juni 2004 om endring i lov 8. april 1981 nr. 7 om barn og foreldre (barneloven). Forslaget innebærer endringer vedrørende foreldreansvar i de tilfelle hvor den ene av foreldrene forvolder den annens død.

Jeg gjør oppmerksom på at problemstillingen er utredet av en interdepartemental arbeidsgruppe nedsett av Barne- og familiedepartementet som har kommet med forslag til endringer i barneloven. Arbeidsgruppen overleverte sin rapport 16. februar 2004, og departementet har sendt rapporten på alminnelig høring med høringsfrist 2. juli 2004.

Etter mitt syn er det viktig å følge de vanlige fasene i lov- og forskriftsarbeid som følger av utredningsinstruksen. Før jeg tar stilling til forslag til endringer i barneloven vil jeg sørge for at høringsinstansenes syn er gjennomgått og det er foretatt en forsvarlig behandling av lovarbeidet. Forslagsstillernes syn vil bli tatt med i vurderingen.

Jeg finner også grunn til å påpeke at det kan synes noe uklart hvordan forslaget er ment å forstås. Forslaget er delvis identisk med ovennevnte arbeidsgruppes forslag, men skiller seg også ut bl.a. ved at det fastsettes at det i forbindelse med straffesaken skal fattes midlertidig vedtak om foreldreansvaret etter barneloven. Jeg gjør oppmerksom på at barneloven § 38 regulerer to forskjellige situasjoner i første og annet ledd. Første ledd omhandler tilfelle hvor gjenlevende har hatt del i foreldreansvaret før dødsfallet og opprettholder det ved den andres dødsfall. Dette gjelder uavhengig av om gjenlevende har bodd sammen med barnet eller ikke. Annet ledd omhandler tilfelle hvor gjenlevende ikke tidligere har hatt del

i foreldreansvaret men bor sammen med barnet, og automatisk får overført foreldreansvaret til seg ved dødsfallet.

I de tilfelle hvor gjenlevende ikke opprinnelig hadde del i foreldreansvaret vil det verken etter arbeidsgruppens eller stortingsrepresentantenes forslag være nødvendig å fatte en midlertidig avgjørelse fordi gjenlevende fratas muligheten til automatisk å få foreldreansvaret i forbindelse med dødsfallet. Det kunne derfor antas at stortingsrepresentantenes forslag er ment å gjelde de tilfelle hvor gjenlevende opprinnelig hadde del i foreldreansvaret. Dette kan imidlertid synes noe uklart på bakgrunn av at det ikke skilles mellom de to forskjellige situasjonene i forslagsstillernes redegjørelse for bakgrunnen, samt at forslaget ordlyd også synes uklart på dette punkt. Det vises i så henseende til at det i forslaget til ny § 38 tredje ledd første setning henvises til at det er situasjonen i annet ledd, altså hvor gjenlevende ikke tidligere har hatt del i foreldreansvaret, som reguleres, mens det i annen setning som omhandler midlertidig avgjørelse ikke angis om det er situasjonen i første eller annet ledd eller begge som reguleres. Usikkerheten omkring dette illustrerer at det er en komplisert problemstilling som krever en grundig utredning og vurdering. Under enhver omstendighet er de to situasjonene, hvor den ene innebærer å frata noen en rett de allerede har og den andre innebærer å la være å tilkjenne en ny rett så vesensforskjellig at det fortjener både å påpekes og at det foretas en grundigere vurdering.

Som nevnt innledningsvis vil jeg på grunnlag av høringen vurdere behovet for endringer i barneloven. Det er på nåværende tidspunkt vanskelig å angi når et lovforslag kan legges fram.